

SVARBIAUSI SEIMO IR VYRIAUSYBĖS DARBAI, NUVEIKTI 2019 METŲ PAVASARIO SESIJOJE

Valstybės valdymas

- Sustabdyta emigracija. Lietuvoje ketvirtą mėnesį iš eilės užfiksuoti teigiami migracijos rodikliai, kai į šalį atvyksta daugiau žmonių nei išvyksta iš jos. Ekonomistų vertinimu, sugrįžtančiųjų skaičius galėjo didėti dėl darbuotojams palankios Lietuvos darbo rinkos padėties – gerėjančių galimybių susirasti darbą ir sparčiai kylančio darbo užmokesčio.
- Įtvirtinta teisė gyventojams kreiptis į Konstitucinį Teismą individualiu skundu. Tokia galimybė atsirastų ginant konstitucines teises bei išnaudojus visas teises gynbos priemones kituose teismuose. Kreiptis į Konstitucinį Teismą asmenys galės nuo 2019 m. rugsėjo 1 d.
- Pradėti centralizuoti visų Vyriausybei pavaldžių įstaigų tarptautiniai ir supaprastinti viešieji pirkimai. Skaičiuojama, kad tai leis valstybei sutaupyti iki 300 mln. eurų per metus.
- Seimas suteikė daugiau įgaliojimų Konkurencijos tarnybai, o tai leis užtikrinti didesnę vartotojų apsaugą, mažinti prekių ir paslaugų kainas bei didinti jų pasirinkimą, ir kartu paskatinti verslą siekti produktyvumo diegiant inovacijas.
- Įvykdyta bausmių vykdymo reforma. Didesnis dėmesys skiriamas probacijai, padedant nusikalsti linkusiam asmeniui koreguoti savo elgesį ir integruotis į visuomenę. Po ilgų dešimtmečių diskusijų iš sostinės iškeliamas Lukiškių kalėjimas – Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo šešių pastatų kompleksas užima beveik 2 hektarus ploto Vilniaus centre.

Socialinė apsauga

- Nuo 2019 m. pradžios vaiko pinigai padidėjo iki 50 eurų už kiekvieną vaiką, o gausių ir nepasiturinčių šeimų vaikams išmoka kiekvienam vaikui siekia po 70 eurų.
- Jaunoms šeimoms – palankesnės sąlygos įsigyti būstą regionuose. Savivaldybės ir verslo subjektai nuo šiol finansine parama taip pat galės prisidėti prie jaunų žmonių apgyvendinimo regionuose, kur trūksta mokytojų, gydytojų ir kitų specialybių atstovų. Pataisos įsigalios 2019 m. liepos 1 d.
- 2020 m. įsigalios Seimo pavasario sesiją priimtas įstatymas, kuris įtvirtina naują vaiko priežiūros išmoką. Vaiko globėjams bus mokama 228 eurų arba 6 bazinių socialinių išmokų dydžio vaiko laikinosios priežiūros išmoka per mėnesį. Anksčiau finansinė parama laikinai prižiūrinčiam vaiką asmeniui nebuvo numatyta.
- Priimtos Vaiko teisių apsaugos pagrindų bei lydinčiųjų įstatymų pataisos, kuriomis atsisakyta grėsmės lygių vertinimo ir pereinama prie šeimos bei vaiko poreikių vertinimo, kartu užtikrinant šeimai skirtų paslaugų prieinamumą. Kilus teisiniui ginčui dėl vaiko paėmimo, tėvams, nepriklausomai nuo jų gaunamų pajamų, įstatymas garantuos nemokamą teisinę pagalbą.
- 2019 m. liepos 1 d. įsigalioja Šeimos kortelės įstatymas. Gausios ir neįgalų vaiką prižiūrinčios šeimos šiais metais įgis galimybę pasinaudoti Šeimos kortele, kuri garantuos specialias lengvatas, paslaugas, privilegijas ar nuolaidas prekėms bei renginiams.
- Atsižvelgus į EBPO ekspertų rekomendacijas ir Danijos, Švedijos, Honkongo, ir Singapūro šalių patirtį, Lietuvoje bus centralizuojama pensijų anuitetų sistema. Jau kitąmet „Sodra“ pradės mokėti pensijų anuitetų išmokas pirmiesiems klientams.
- Pasiiektas mažiausias per dešimtmetį nepriteklių patiriančių žmonių skaičius. Tai, kad materialinio nepritekliaus rodiklis šalyje mažėjo, lėmė įgyvendinti sprendimai socialinėje srityje: vidutinės senatvės pensijos, turint būtinają stažą padidėjimas (2019 m. I ket. siekia 344,12 Eur; 2018 m. IV ket. 319,36 Eur); išaugusios socialinės pašalpos nepasiturintiems ir nedarbo socialinio draudimo išmokos; sukurtos paskatos dirbti, kai dalis pajamų už darbą nėra įskaitoma, siekiant gauti socialinę paramą.
- 2019 m. I ketv. nedarbo lygis šalyje siekė 6,5%, tuo tarpu, 2018 m. I ketv. sudarė 7,2%.
- Vaikų dienos centrams papildomai skirta 914 tūkst. Eur suma. Lietuvoje iš viso veikia apie 450 vaikų dienos centrų.
- Neįgaliesiems sukurtos lengvesnės ir palankesnės sąlygos pritaikyti būstą. Parama būsto pritaikymui valstybės lėšomis 2019 m. pasiekė 5700 Eur, 2018 m. sudarė 4218 Eur sumą. Valstybės biudžeto lėšomis keltuvo ar lifto įrengimui skiriama 6270 Eur, tuo tarpu, 2018 m. ši suma siekė 5244 Eur.

Sveikatos apsauga	<ul style="list-style-type: none"> • Dar daugiau vaistų kompensuojami 100 proc. Apie 80 tūkstančių sergančių žmonių už vaistus moka mažiau – jų vartojami vaistai nuo 2019 m. balandžio 1 d. pradėti kompensuoti 100 proc., o iki tol jie buvo apmokami tik 50 procentų. • Per pastaruosius dvejus metus pacientų priemokos už kompensuojamuosius vaistus sumažėjo 2 kartus – nuo vidutiniškai 5,25 euro vienam receptui 2017 m. balandį iki vidutiniškai 2,13 euro vienam receptui 2019 m. balandį. • Iš rinkos šalinami vaikams žalingus alkoholio vartojimo įpročius formuojantys produktai. Seimas priėmė pataisas, kuriomis nuo 2019 m. lapkričio nebebus galima nei gaminti, nei parduoti maisto produktų, žaislų ir kitų vaikams bei paaugliams skirtų prekių, kurių dizainas imituoja alkoholinius gėrimus ir jų tarą. • Alkoholio vartojimas Lietuvoje nuosekliai mažėja. Remiantis Statistikos departamento duomenimis, alkoholinių gėrimų suvartojimas, tenkantis vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui, 2011 m. buvo 14,7 litro, tuo tarpu pernai sumažėjo iki 11,2 litrų.
Švietimas	<ul style="list-style-type: none"> • Auga skaičius vaikų, besinaudojančių neformaliojo vaikų švietimo krepšeliu – 2019 m. juo naudojasi kiek daugiau nei 28 proc. vaikų (2018 m. – 22 proc.). • Didinamos studijoms skiriamos valstybės lėšos – nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. vienai studijų vietai valstybė skirs daugiau lėšų: kolegijose – 18 proc., universitetuose – 14 proc. Šios lėšos skiriamos padidintam dėstytojų ir mokslininkų darbo užmokesčiui, taip pat skatinamosioms stipendijoms. • Kuriamas mokyklų, kurios bus visiškai pasirengusios integruoti sugrįžtančiųjų vaikus, tinklas. Pirmasis mokyklų tinklo etapas aprėps 6 miestų savivaldybes – Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Klaipėdos, Panevėžio, Alytaus – ir 4 rajonų savivaldybes – Kauno, Mažeikių, Tauragės ir Marijampolės. Vėliau mokyklų tinklas būtų plečiamas ir aprėptų visas Lietuvos savivaldybes. • Valstybė rems gabių ir į geriausias pasaulio aukštąsias mokyklas įstojusių bei pasiryžusių po mokslų grįžti dirbti į Lietuvą studentų studijas. Per metus valstybė vienam studentui galės skirti iki 20 tūkst. eurų. Parama gali būti teikiama studijų kainai ir pragyvenimo išlaidoms padengti. • Dėstytojų ir tyrėjų atlyginimų augimas dvigubai spartesnis nei kitose srityse. Pirminiais Statistikos departamento duomenimis, vidutinis darbo užmokestis prieš mokesčius Lietuvoje praėjusiais metais augo 9,6 proc., o valstybinių mokslo ir studijų institucijų dėstytojų ir tyrėjų atlyginimų augimas siekė 17,9 proc. ir buvo didžiausias per praėjusius 4 metus.
Kultūra	<ul style="list-style-type: none"> • Visa apimtimi pradėjo veikti moksleivių Kultūros pasas. Tai priemonė, leidžianti moksleiviams valstybės lėšomis lankytis įvairiausiuose kultūros ir meno renginiuose. 2018 m. Kultūros pasui Švietimo, mokslo ir sporto ministerija skyrė 624,4 tūkst. eurų, 2019 m. skirta 4,43 mln. eurų tam, kad kuo daugiau šalies moksleivių turėtų galimybių susipažinti su šalies kultūra ir menu. Kultūros paso paslaugų ratas ateityje bus plečiamas. • Patvirtinta Lietuvos kultūros politikos strategija. Joje numatytos užduotys ir reikalingi pokyčiai iki 2030 m. siekiant įtraukia kultūra prisidėti prie darnios visuomenės ir gerovės kūrimo. • Atsižvelgiant į lietuvių bendruomenių kaimyninėse valstybėse (Baltarusijoje, Lenkijoje ir Rusijoje, Kaliningrado srityje) poreikius lietuviybės puoselėjimui ir mėgėjų meno sklaidai, siekiant išsaugoti tautinį tapatumą bei stiprinti minėtose šalyse gyvenančių lietuvių ryšius su Lietuva, 2020–2022 metų strateginiame Kultūros ministerijos veiklos plane numatyta nauja kultūros ministro valdymo sričių priemonė – „Remti Lietuvos tradicinės kultūros puoselėjimo iniciatyvas užsienyje“. Taip pradedama nauja programa leisianti stiprinti ryšius ir lietuviybę Pasaulio lietuvių bendruomenėse. • Patvirtinta kultūros kelių vystymo Lietuvoje koncepcija. Kultūros keliai yra vienas esminių kultūrinio turizmo plėtojimo būdų. Jie apima keliavimą siekiant pažinti kultūrinę aplinką, maistą, įvykius, kultūros renginius, vaizduojamąjį ir scenos menus, kitus kūrybinių, kultūrinių pokyčių procesus. • Pasirašyta Lietuvos kultūros šakos kolektyvinė sutartis. Sutartyje aptariamos socialinės partnerystės rėmimo priemonės, padedančios išvengti kolektyvinių darbo ginčų, taip pat darbuotojų papildomų garantijų, mokymo, kvalifikacijos tobulinimo ir kiti klausimai. • Parengtas kultūros politikos pagrindų įstatymo projektas. Įstatymo projektu siekiama užtikrinti integralų požiūrį į skirtingus kultūros lauką reglamentuojančius įstatymus, išskiriant kultūros politikos sritis, apibrėžiant vienodai traktuojamas sąvokas, bendruosius kultūros politikos principus, raidos kryptis, kultūros įstaigų misijas, funkcijas, tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Įstatymą numatoma priimti Seimo rudens sesijoje.

Aplinkos apsauga	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtintas Nacionalinis oro taršos mažinimo planas, kuriame daug dėmesio skirta gyventojų skatinimui atsisakyti taršių automobilių. Numatoma sukurti mechanizmą, kad tokių automobilių atsisakę gyventojai gautų lengvatų viešajam transportui arba finansinę paskatą įsigyti mažiau taršius automobilius. • Supaprastinti pakuočių apskaitos reikalavimai, tai leis sumažinti administracinę naštą verslui, ypač smulkiąjam, taip pat prisidės prie prekių kainų mažėjimo.
Krašto apsauga	<ul style="list-style-type: none"> • Pritarta Lietuvos profesinės karo tarnybos karių skaičiaus didinimui. Planuojama, kad ateinančių dešimtmetį profesinės karo tarnybos karių skaičius išaugs nuo 10,9 iki 14,5 tūkst. karių. • Sistemingas šalies kibernetinio saugumo politikos įgyvendinimas lėmė tai, kad Lietuva Jungtinių Tautų skelbiamame globaliame kibernetinio saugumo indekse užėmė ketvirtą vietą, aplenkdamą kaimyninę Latviją (47-oji vieta) ir Lenkiją (31-oji vieta). • Įgyvendinami Saugaus valstybės duomenų perdavimo tinklo darbai, siekiant sustiprinti Lietuvos kibernetinį saugumą ir gynybą.
Ekonomika ir inovacijos	<ul style="list-style-type: none"> • Didinamas Lietuvos patrauklumas investuotojams. Su finansiniais sunkumais susiduriančios įmonės galės ankstyvoje stadijoje restruktūrizuotis ir išvengti nemokumo, o tai padės sumažinti bankrotų skaičių šalyje, kartu išsaugant sukurtas darbo vietas. Šiuos pokyčius įgyvendinti leis Seime priimtas Juridinių asmenų nemokumo įstatymas. Efektyvesnė juridinių asmenų nemokumo sistema didins šalies patrauklumą investuotojams – tikimasi, kad šie pokyčiai turės didelę teigiamą įtaką verslo aplinką vertinančiam „Doing Business“ reitingui ir nemokumo indeksui. • Pasaulio konkurencingumo indekse Lietuva pakilo iš 32 į 29 vietą ir aplenkė kaimynines Estiją, Lenkiją bei Latviją. • Skatinamas socialinio verslo modelis. Startavo nauja investicijų priemonė, skirta socialiniams verslams. Pagal ją ketinama paskirstyti beveik 2,9 mln. eurų ES fondų investicijų, skirtų socialinio verslo pradžiai ir plėtrai. • Mažinami barjerai talentų pritraukimui iš užsienio. Lietuvoje įsigalios „Startup Employee viza“, kuri leis startuoliams lengviau pritraukti užsienio talentus ir aukštos kvalifikacijos specialistus, nes nebetaikys griežtų reikalavimų tokių specialistų atvykimui į šalį.
Energetika	<ul style="list-style-type: none"> • Priimti būtini Lietuvos elektros sistemos sinchronizavimui su žemynine Europa iki 2025 m. teisės aktai, kurie užtikrins Lietuvos energetinį saugumą. • Pakeitus teisės aktus atvertos galimybės skatinti mažąją daugiabučių renovaciją pertvarkant šilumos punktus ar šilumos paskirstymo sistemas. Tikimasi, kad mažoji renovacija gyventojų sąskaitas už šildymą galėtų sumažinti trečdaliu. • Daugiabučių namų gyventojams atvertos galimybės tapti elektros energiją gaminančiais vartotojais ir naudoti iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą elektrą.
Finansai	<ul style="list-style-type: none"> • Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis „į rankas“ šalyje per metus išaugo 14,6 proc. – nuo 751,7 euro iki 802,7 euro (2019 m. gegužės duomenys). • Lietuvos finansinis skaidrumas yra vienas iš pažangiausių pasaulinės praktikos pavyzdžių – Lietuva atitinka 28 iš 36 geros arba pažengusios praktikos principus pagal taikytą Tarptautinio valiutos fondo metodologiją. • Savivaldybėms sukurta papildoma paskata kurti naujas darbo vietas. Keičiama Gyventojų pajamų mokesčio (GPM) skirstymo tvarka – savivaldybėms teks papildoma GPM dalis, kuri priklausys ne tik nuo gyventojų skaičiaus savivaldybėje, bet ir nuo metinio darbo užmokesčio fondo prieaugio. • Laipsniškai didinami visų viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimai. Pritarta Ilgalaikio tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo iki 2025 metų strategijos projektui. Pagrindinis dėmesys skiriamas mažiausiai uždirbantiems viešojo sektoriaus darbuotojams, siekiama sumažinti skirtumus tarp atskirose srityse dirbančiųjų atlyginimų ir didinti pareiginės algos bazinį dydį.

Susisiekimas	<ul style="list-style-type: none"> • Ženkliai padidintas finansavimas žvyrkelių asfaltavimui. Planuojama, kad nuo 2019 m. skiriamų 10 mln. eurų, savivaldybių žvyrkelių finansavimas didės iki maždaug 20 mln. eurų 2020 m. ir 40 mln. eurų 2021 metais. • 2019 m. gegužės mėnesį atidaryta Rusnės estakada. Ilgus dešimtmečius buvo žadama, jog ši gyvybiškai svarbi jungtis bus įrengta. • Lyginant su 2018 m. pradžia, šiemet 10% išaugo krovinių vežimas kelių transportu, 11,1% augo krova Klaipėdos uoste ir 2,7% geležinkelių transportu. • AB „Lietuvos geležinkeliai“ pagrindinės veiklos pajamos augo 6%. Preliminariais duomenimis, bendrovė viso uždirbo 151,8 mln. eurų. • Kauno geležinkelio mazgo atkarpoje Kaunas-Palemonas baigti parengiamieji ir pradedami pagrindiniai „Rail Baltica“ europinio geležinkelio tiesimo darbai.
Žemės ūkis	<ul style="list-style-type: none"> • Prasidėjo ŽŪM perkėlimas į Kauną – nuo 2019 m. balandžio pradžios Kaune oficialiai pradėjo veikti Žemės ūkio ministerijos padalinys arba „veidrodinė“ ministerija. • Lengvinamas mažų maisto prekių parduotuvių įsikūrimas. Mažoms maisto prekių parduotuvėms, prekiaujančioms negyvūniniu ir sufasuotu gyvūniniu maistu nuo šiol taikomi supaprastinti maisto saugos reikalavimai. • Siekiant sutaupyti biudžeto lėšas, optimizuoti ir efektyvinti valdymą, nuspręsta jungti Žemės ūkio ministerijai pavaldžias įstaigas į vieną. Steigiamas Žemės ūkio ir erdvinės informacijos centras, atsisakant iki šiol veikusių 3 valstybės įmonių - Žemės ūkio ir kaimo verslo centro, Distancinių tyrimų ir geoinformacijos centro „GIS-Centras“ ir Valstybės žemės fondo. • Pasirašytas Lietuvos susitarimas su Kinija dėl lietuviškų kviečių eksporto padės gerokai išauginti maisto ir žemės ūkio produktų eksporto apimtims. • Žemdirbiams sudaryta galimybė steigti bendrus žemės ūkio veiklos subjektų savitarpio pagalbos fondus arba fondus pagal žemės ūkio veiklos sektorius, siekiant apsaugoti nuo kainų svyravimo bei klimato kaitos sukeltų neigiamų pasekmių žemės ūkiui. • Siekiant palengvinti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą kaime skirta 13 mln. eurų suma. Paramai gauti jaunieji ūkininkai neturės pateikti komercinių pasiūlymų, o tik nurodyti išlaidas, būtinas verslo plano įgyvendinimui. • Suformuota mobilioji Žemės ūkio ministerijos pagalbos ūkiams grupė, kuri ūkininkams teikia konsultacijas tiesioginių išmokų, ekologinio ūkininkavimo, ES investicinės paramos, produktų gamybos ar kitais klausimais.